

TÜRKÇE EĞİTİMİ LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARINDA YENİ YÖNELİMLER (2011-2015)*

Hüseyin ÖZÇAKMAK**

Geliş Tarihi: Şubat, 2017

Kabul Tarihi: Ağustos, 2017

Öz

Bu çalışma, Türkçe Eğitimi'nde yapılan lisansüstü çalışmaların hangi konulara yönelim gösterdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, 2011-2015 yıllarında Türkçe Eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler; yılı, türü, enstitüsü, üniversitesi, hedef kitlesi ve konusuna göre incelenmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntem ve tekniklerinden doküman analizi kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen *Lisansüstü Tez Sınıflama Formu* ile toplanmıştır. Bulgulara göre, 2011-2015 yıllarında yapılan tezlerin %81,3'ü yüksek lisans, %18,5'i doktora tezleridir. 2011-2015 yıllarında, en fazla tez eğitim bilimleri (%67,8) ve sosyal bilimler (%27,8) enstitüsünde yazılmıştır. En fazla tez Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül ve Ankara üniversitelerinde yapılmıştır. 2011-2015 yıllarında en çok tez ortaokul öğrencileri (%31,5) ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle (%11,3) gerçekleştirilmiştir. En çok tez yapılan konuları öğretim strateji, yöntem ve teknik (%20,1), okuma eğitimi (%17,5), yazma eğitimi (%13,6), ders kitapları (%13,2) ve yabancılara Türkçe öğretimi (%11,3) oluşturmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türkçe eğitimi, lisansüstü tezler, eğilimler, 2011-2015.

NEW TRENDS OF THE POSTGRADUATE RESEARCHES ON TURKISH LANGUAGE EDUCATION (2011-2015)

Abstract

This study aimed to determine which subjects the theses performed in Turkish Language Education showed orientations. In accordance with this purpose, 1154 postgraduate theses written in Turkish language field were investigated according to their years, types, institutes, universities, targets and subjects. In the study, document analysis, one of qualitative research methods and techniques, was used. The data collected via *Postgraduate Theses Classification Form*, developed by the researcher. According to the findings, 81.3% of the theses done in the 2011-2015 years were master's and 18.5% were doctorate theses. For the 2011-2015 years, the most theses were written in the institute of educational sciences (67.8%) and the institute social sciences (27.8%). The five universities with the most theses were Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül and Ankara universities. In the 2011-2015 years, most of the theses were done with secondary school students (31.5%) and learners of Turkish as a foreign language (11.3%). The most theses made on the subjects of teaching strategy, method and technique

* Bu çalışmanın bir kısmı, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde düzenlenen 3. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde (31 Mayıs-3 Haziran 2016) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr.; M. Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, huseyinozcakmak@gmail.com.

(20,1%), reading education (17,5%), writing education (13,6%), textbooks (13,2%) and Turkish language teaching for foreigner (11,3%).

Keywords: Turkish language education, postgraduate theses, trends, 2011-2015.

Giriş

Üniversitelerde gerçekleştirilen araştırma geliştirme, proje, makale ve lisansüstü tezler ülkelerin bilimsel değerlerinin çoğalmasına katkı sağlamaktadır. Bu çalışmalar arasında yer alan lisansüstü tezlerin amacı, karşılaşılan herhangi bir problemi farklı yöntemler kullanarak çözmektir. Tezlerin amaçları arasında, düşüncelere gerekli olan netliği getirmek ve bunu takiben tartışmanın mimarisıyla uğraşmak da vardır (Gouldner, 2006). Bunun yanı sıra lisansüstü çalışmalar, çalışılmamış konulara odaklanarak derinlemesine bilgi edinmeyi sağlar.

Lisansüstü çalışmalar, genel itibariyle yüksek lisans ve doktora olmak üzere iki düzeyde yapılmaktadır. Yüksek lisans tezleri araştırmacıya; araştırma yöntemlerini öğrenme, bilim dilini kullanma ve alanla ilgili temel terminolojiye hâkim olma becerisi kazandırır (Coşkun, Balcı ve Özçakmak, 2013). Doktora tezlerinde ise araştırmacıdan bilime yenilik ve orijinallik getirmesi beklenir (Lepp, Remmik, Karm & Leijen, 2013). Yüksek lisans tezleri, kendine özgü karakterlerine ve yaygın olmalarına rağmen doktora tezlerine göre daha az bilimsel ilgi çekmektedir (Anderson, Day & McLaughlin, 2008). Bunun nedeni, yüksek lisansın akademik hayata atılan ilk adım olması olabilir. Bu aşamada öğrencilerin temel amacı, çalışılan alanı tanımak ve bu alanda uzmanlaşmış kişileri takip etmektir. Kısacası öğrenciler adım attıkları alanı keşfetmeye çalışırlar.

Tezler, danışmanın tezin doğası ve rolü hakkındaki görüşü ile tez öğrencisinin teze yönelik beklentisine dayanırlar. Bunun yanı sıra öğrenci ve danışmanın tezle ilgili kendi rol ve sorumlulukları da önem arz etmektedir (Anderson, Day & McLaughlin, 2006). Bir tezin başarılı olup olmadığına karar verme konusunda birtakım kriterler vardır. Bunlar; bilimsellik, eleştirel düşünce, alana özgünlük katma, basılmaya değer olma, tutarlı olma ve iyi sunulma olarak sayılabilir (Andrews, 2007). Standartlara uygun bir tez ortaya çıkarabilmek için, öğrencilerin tez konusuna hâkim olmaları ve gerekli araştırma becerilerine sahip olmalarının yanı sıra, çalışılan alanın söylemsel pratiklerini gerçekleştirebilmeleri de gerekmektedir (Anderson, Day & McLaughlin, 2008). Günümüzde bilimsel çalışmaların artması, bilimlerin yeni disiplinlere ayrılmasını ve oluşan yeni disiplinlerde birçok araştırmacının çalışmasını sağlamıştır. Araştırmacı sayısının her geçen gün artması ise “uzmanlaşma” kavramını beraberinde getirmiştir. Artık araştırmacılar, her konuda çalışmak yerine ilgi duydukları alanın özel bir konusunda çalışmayı tercih etmektedirler.

Araştırmacıların birtakım gereksinimleri bulunmaktadır. Bunların başında, uzman oldukları alanda kimlerin hangi konuda çalıştığını öğrenmek vardır. Ancak yeterince fırsat bulamama nedeniyle merak duydukları çalışmaların hepsine ulaşma imkânı elde edemeyebilirler. Bu durumda analiz çalışmaları bilim insanlarının yardımına koşar. Analiz çalışmaları, herhangi bir alanda ortaya çıkan bilimsel birikimi bir araya getirmesi ve değerlendirmeye imkân vermesi bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca analiz çalışmaları yeni başlayan araştırmacılar için yol gösterici bir nitelik de taşımaktadır.

Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında lisansüstü tezleri bir araya getiren ve değerlendiren birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan bazıları temel dil becerilerinin sadece birine odaklanmıştır. Sözelimi, Karadağ (2014) okuma, Tok ve Potur (2015) yazma, Ünal ve Özer (2014) dinleme ve Potur ve Yıldız (2016) konuşma konusunu ele almıştır. Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaların bazılarında ise tezler bütüncül bir gözle ele alınmıştır. Sözelimi Özbay’ın (2008) gerçekleştirdiği bibliyografik çalışmada Türkçe öğretimi ile alakalı 479’u yüksek lisans, 119’u doktora tezi olmak üzere 598 tez tespit edilmiştir. Girmen, Kaya ve Bayrak’ın (2010) gerçekleştirdiği çalışmada, 2006-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan 150’si yüksek lisans 28’i doktora olmak üzere 178 tez analiz edilmiş, yaşanan sorunlar lisansüstü tezlere dayalı olarak belirlenmiştir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) tarafından yapılan çalışmada, Türkçe eğitimi alanında 1981-2010 yıllarında yapılan 1317 yüksek lisans ve 247 doktora tezi; türü, hedef kitlesi, konusu, yapıldığı yıl, üniversite ve yapıldığı enstitülere göre sınıflandırılarak bütüncü bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan 62 doktora ve 490 yüksek lisans tezi; konu alanları, yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem özellikleri bakımından değerlendirilmiştir.

Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilen bu tür çalışmalar, bu alanda araştırmalar yapan bilim adamlarına kolaylık sağlayarak, Türkçe eğitiminde gerçekleştirilen çalışmaların hangi konulara yöneldiği konusunda onlara yardımcı olabilir. Bu alanda yapılan çalışmalar gözden geçirildiğinde, 2011-2015 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri bütüncül bir perspektifle değerlendiren herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamızın en önemli çıkış noktalarından birisini de bu husus oluşturmaktadır. Araştırmamızın amacı, 2011-2015 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaları; yılı, türü, enstitüsü, üniversitesi, hedef kitlesi ve konusuna göre değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Türkçe eğitimi alanında 2011–2015 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin değerlendirildiği bu çalışmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyallerin gözden geçirilmesini ve değerlendirilmesini sağlayan sistematik bir süreçtir (Bowen, 2009). Bu süreç araştırmacının araştırdığı konu hakkında derinlemesine bilgi edinmesine katkıda bulunması açısından önemlidir.

Çalışma Grubu

Araştırma örneklemini, Türkiye’de 2011-2015 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yazılan ve YÖK Tez Merkezi’nde yayımlanan tezlerden oluşmaktadır. Lisansüstü tez sayısı, araştırmacı tarafından yapılan üçlü tarama sonucunda (kavram, ana bilim dalı ve yazar/danışman boyutu) 939 yüksek lisans, 213 doktora ve 2 sanatta yeterlik tezi olmak üzere 1154 olarak tespit edilmiştir. Çalışma, 129.443 tezin incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Erişim izni verilen tezlerin tam metinleri (112.464), erişim izni verilmeyen tezlerin (16.979) ise özetleri kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Lisansüstü Tez Sınıflama Formu kullanılmıştır. Lisansüstü Tez Sınıflama Formu’nda; tez adı, yazarı, üniversitesi, enstitüsü, türü, yılı ve hedef kitlesi başlıkları yer almaktadır. Bunları takiben tez konularının olduğu sütunlara yer verilmiş, tez konuları; okuma, yazma, konuşma, dinleme, dil bilgisi, ders kitapları vb. olmak üzere 28 başlık altında ele alınmıştır. Formda, tezlerin hedef kitlesi ise okul öncesi, ilkökul, ortaokul, lise, üniversite, yaygın öğretim, yabancılara Türkçe öğretimi, iki dillilere Türkçe öğretimi, Türk soylulara Türkçe öğretimi ve özel eğitim olarak belirlenmiş, her birisine farklı kodlar verilmiştir. Bunların dışında kalanlar genel veya belirsiz şekilde kodlanmıştır.

Türkçe eğitimiyle ilgili tezler, YÖK Tez Merkezi kullanılarak tespit edilmiştir. Tezler; kavramsal, anabilim dalı ve yazar/danışman boyutları olmak üzere üç farklı boyutta taranmıştır. Kavram taramasında, Türkçe eğitimi ile ilgili 116 kavram kullanılmıştır. Tezlerin gözden kaçması ihtimalini asgari düzeye düşürmek amacıyla kavram taramasında ses olayları ve yazımı karıştırılan kavramlar da göz önüne alınmıştır. Ana bilim dalı taraması, 8 ana bilim dalı kullanılarak yapılmıştır. Bu taramada Türkçe, Türkçe eğitimi, Türkçenin eğitimi öğretimi, Türkçe öğretmenliği, yabancı dil olarak Türkçe, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türk dili ve

edebiyatı eğitimi ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği ana bilim dalları kullanılmıştır. Yazar/danışman taramasında ise Türkçe ve edebiyat eğitimine emek veren ve bu alanda tez yöneten 200 öğretim üyesinin ismi kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Kavramsal boyut, ana bilim dalı boyutu ve yazar/danışman boyutunda yapılan taramalar sonucunda tespit edilen tezler; araştırmacı tarafından geliştirilen Lisansüstü Tez Sınıflama Formu kullanılarak kodlanmıştır. Kodlamalar sonucunda elde edilen tez isimleri birleştirilmiş, tekrar eden tezler atılarak listede tezlere birer kez yer verilmiştir. Birden fazla konuyu ilgilendiren tezler, ilgilendirdiği konular bakımından ayrı ayrı sınıflandırılmıştır. Tezlerin analizinde, betimsel analiz türlerinden frekans ve yüzde kullanılmıştır. Tezler yılları, türleri, üniversiteleri, enstitüleri, hedef kitleleri ve konuları olmak üzere 6 başlık halinde analiz edilmiştir. Analizler, excele kodlanan verilerin filtrelenmesi sonucunda elde edilmiş, tespit edilen bulgular tablolarla özetlenmiştir.

Geçerlik Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için formun geliştirilmesi ve verilerin kodlanması sürecinde Türkçe eğitimi alanında uzman olan bir kişiden destek alınmıştır. Geçerliliği sağlamak amacıyla kodlamaların kategorik olarak yapılmasına dikkat edilmiş, bir konu altında kodlanan tezin başka bir konuyu kapsamaması hususunda titiz davranılmıştır. Ayrıca kapsam geçerliğini sağlamak üzere, kavramsal boyut, ana bilim dalı boyutu ve yazar/danışman boyutunda taramalar yapılmış, kodlamalar sonucunda bulunan tez isimleri birleştirilmiştir. Tekrar eden tezler silinerek tezlerin listede bir kez yer alması sağlanmıştır. Böylelikle tezlerin gözden kaçmaması ve kapsamın geniş tutulması amaçlanmıştır.

Güvenirliliği temin etmek ve yapılan kodlamaların doğruluğunu sağlamak üzere değerlendirmeciler arası tutarlıktan yararlanılmıştır. Değerlendirmeciler arası tutarlılık, “çok sayıda objenin belli bir özelliğe ne derecede sahip olduğuna ilişkin iki veya daha fazla bağımsız gözlemcinin verdiği puanların güvenirliliğini incelemede kullanılır” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016: 114). Bu amaçla çalışmamızda araştırmacı ve uzman, ilk 100 tezi ayrı ayrı değerlendirmiş, değerlendirmeciler arası tutarlılık 0.91 olarak tespit edilmiştir. Farklı kodlamalar üzerinde tartışmalar yapılarak görüş birliğine varılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, Türkçe eğitimi alanında 2011-2015 yılları arasında yayımlanan tezlerin; yayın yılı, tür (yüksek lisans, doktora), yapıldığı enstitü ve üniversite, hedef kitlesi ve konu değişkenine göre dağılımları sunulmuştur.

Tablo 1: Türkçe Eğitimi Konusunda Yapılan Tezlerin Dağılımı

Yıllar	Türkçe Eğitimiyle İlgili ABD*		Türkçe Eğitimi Dışındaki ABD		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
2011-2015	622	54	532	46	1154	100

*Türkçe ABD, Türkçe Eğitimi ABD, Türkçe Öğretmenliği ABD ve Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi ABD

Tablo 1 gözden geçirildiğinde, Türkçe Eğitimi konusunda yapılan tezlerin %54'ünün Türkçe Eğitimi'yle ilgili ana bilim dallarında, %46'sının ise diğer ana bilim dallarında yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2: Türkçe Eğitimi ile İlgili Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f
2011	208	84,2	38	15,4	1	0,4	247
2012	170	81,0	40	19,0	0	0,0	210
2013	172	81,9	38	18,1	0	0,0	210
2014	201	80,4	48	19,2	1	0,4	250
2015	188	79,3	49	20,7	0	0,0	237
Toplam	939	81,3	213	18,5	2	0,2	1154

Tablo 2'ye göre, 2011-2015 yıllarında Türkçe eğitiminde yapılan tezlerin %81,3'ü yüksek lisans, %18,5'i doktora ve %0,2'si sanatta yeterlik olarak tamamlanmıştır. 2011-2015 yıllarında yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı göz önüne alındığında, oransal olarak, yüksek lisans tezlerinin giderek azaldığı, doktora tezlerinin ise bunun aksine giderek arttığı dikkati çekmektedir.

Tablo 3: Türkçe Eğitimi ile İlgili Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Yıllar	Eğitim Bilimleri		Sosyal Bilimler		Fen Bilimleri		Sağlık Bilimleri		Diğer (Bilişim vb.)		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
2011	142	57,5	87	35,2	9	3,6	7	2,8	2	0,8	247
2012	136	64,8	68	32,4	3	1,4	3	1,4	0	0,0	210
2013	143	68,1	60	28,6	3	1,4	2	1,0	2	1,0	210
2014	178	71,2	66	26,4	2	0,8	1	0,4	3	1,2	250
2015	183	77,2	39	16,5	5	2,1	9	3,8	1	0,4	237
Toplam	782	67,8	320	27,8	22	1,9	22	1,9	8	0,7	1154

Türkçe eğitimi alanında yazılan tezlerin enstitülere göre dağılımını gösteren yukarıdaki tablo incelendiğinde 2011-2015 yıllarında, en fazla tezin %67,8 oranıyla eğitim bilimleri enstitüsünde yapıldığı, bunu %27,8 oranı ile sosyal bilimler enstitüsünün izlediği görülmektedir. Bunları fen bilimleri (%1,9), sağlık bilimleri (%1,9) ve diğer enstitüler (%0,7) takip etmiştir. Ayrıca eğitim bilimleri enstitüsünde yapılan tez sayısının giderek arttığı, buna karşın sosyal bilimler enstitüsünde yapılan tez sayısının her geçen yıl düştüğü gözlemlenmektedir.

Tablo 4: Türkçe Eğitimi ile İlgili Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	f	%
Gazi Üniversitesi	165	14,3
Atatürk Üniversitesi	80	6,9
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	73	6,3

Dokuz Eylül Üniversitesi	69	6,0
Ankara Üniversitesi	62	5,4
Marmara Üniversitesi	39	3,4
Fırat Üniversitesi	36	3,1
Necmettin Erbakan Üniversitesi	35	3,0
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	34	2,9
Hacettepe Üniversitesi	34	2,9
İstanbul Üniversitesi	29	2,5
Afyon Kocatepe Üniversitesi	27	2,3
İnönü Üniversitesi	26	2,3
Sakarya Üniversitesi	26	2,3
Uşak Üniversitesi	26	2,3
Mustafa Kemal Üniversitesi	25	2,2
Karadeniz Teknik Üniversitesi	25	2,2
Diğerleri (n=54)	343	29,7

Tablo 4'e göre, Türkçe eğitimi alanında tez yapılan üniversite sayısı 71'dir. En fazla tez yazılan beş üniversite sırasıyla Gazi Üniversitesi (165), Atatürk Üniversitesi (80), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (73), Dokuz Eylül Üniversitesi (69) ve Ankara Üniversitesi'dir (62). Bu üniversitelerde yapılan tezler, bütün tezlerin %38,9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 5: Türkçe Eğitimi ile İlgili Tezlerin Hedef Kitlelerine Göre Dağılımı

Hedef Kitle	f	%
Ortaokul Öğrencileri	363	31,5
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenler	130	11,3
İlkokul Öğrencileri	97	8,4
Üniversite Öğrencileri	59	5,1
Özel Eğitim Öğrencileri	51	4,4
Okul Öncesi Öğrencileri	47	4,1
İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri	44	3,8
Lise Öğrencileri	35	3,0
Yaygın Eğitim Öğrencileri	28	2,4
Türkçe Öğrenen Türk Soylular	25	2,2
Türkçe Öğrenen İki Dilliler	10	0,9
Ortaokul ve Lise Öğrencileri	3	0,3
Ortaokul, Lise ve Üniversite Öğrencileri	1	0,0
Ortaokul ve Üniversite Öğrencileri	1	0,0
Genel veya Belirsiz	260	22,5

Tablo 5 gözden geçirildiğinde, 2011-2015 yıllarında yapılan tezlerin %31,5'inin ortaokul öğrencileri ile %11,3'ünün yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle, %8,4'ünün ilkokul öğrencileri ile ve %5,1'inin üniversite öğrencileri ile gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Hedef kitlesi genel veya belirsiz olan tezlerin oranı ise %22,5 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6: Türkçe Eğitimi ile İlgili Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Konu	f	%
Öğretim strateji, yöntem ve teknik	232	20,1
Okuma eğitimi	202	17,5
Yazma eğitimi	157	13,6
Ders kitapları	152	13,2
Yabancılara Türkçe öğretimi	130	11,3
Sözcük dağarcığı	97	8,4
Konuşma eğitimi	89	7,7
Çocuk edebiyatı	88	7,6
Dil bilgisi öğretimi	73	6,3
Edebiyat eğitimi	71	6,2
Değer eğitimi	71	6,2
Öğretmen yeterlikleri, görüşleri	69	6,0
Tutum	54	4,7
Dinleme eğitimi	53	4,6
Öğretim programları	48	4,2
Medya okuryazarlığı	37	3,2
İlk okuma yazma eğitimi	36	3,1
Teknoloji geliştirme	28	2,4
Türk topluluklarına Türkçe öğretimi	25	2,2
Görsel kullanımı ve tasarım	21	1,8
Dil gelişimi, dil edinimi	19	1,6
Türkçe öğretimi tarihi	16	1,4
Ölçme ve değerlendirme	12	1,0
Görsel okuma ve sunu eğitimi	12	1,0
Ekran okuma	11	1,0
İki dillilere Türkçe öğretimi	10	0,9
Genel	52	4,5

Tablo 6 incelendiğinde, en fazla tezin *öğretim strateji, yöntem ve teknik* (%20,1), *okuma eğitimi* (%17,5), *yazma eğitimi* (%13,6), *ders kitapları* (%13,2) ve *yabancılara Türkçe öğretimi* (%11,3) konularında yazıldığı görülmektedir. Dört temel dil becerisi arasında yer alan *konuşma eğitimi* (%7,7) ve *dinleme eğitimi* (%4,6) alanında yazılan tezlerin ise diğer dil becerilerine göre yetersiz bir oranda kaldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 7: En Fazla Tez Yapılan Üniversitelerde Çalışılan Konuların Dağılımları

	Gazi (f=165)	Atatürk (f=80)	Çanakkale Onsekiz Mart (f=73)	Dokuz Eylül (f=69)	Ankara (f=62)
1	Öğretim strateji, yöntem ve teknik (%31,5)	Öğretim strateji, yöntem ve teknik (%22,5)	Yabancılara Türkçe Öğretimi (%28,8)	Yabancılara Türkçe Öğretimi (%24,6)	Okuma Eğitimi (%21)
2	Okuma Eğitimi (%22,4)	Okuma Eğitimi (%18,8)	Öğretim strateji, yöntem ve teknik (%19,2)	Ders Kitapları (%21,7)	Öğretim strateji, yöntem ve teknik (%16,1)
3	Yabancılara Türkçe Öğretimi (%20)	Değer Eğitimi (%17,5)	Ders Kitapları (%15,1)	Öğretim strateji, yöntem ve teknik (%11,6)	Yabancılara Türkçe Öğretimi (%12,9)
4	Yazma Eğitimi (%14,5)	Yazma Eğitimi (%16,3)	Yazma Eğitimi (%13,7)	Genel (%11,6)	Çocuk Edebiyatı (%9,7)
5	Konuşma Eğitimi (%14,5)	Edebiyat Eğitimi (%11,3)	Medya Okuryazarlığı (%11,0)	Yazma Eğitimi (%10,1)	Sözcük Dağarcığı (%9,7)

Tablo 7'ye göre üniversitelerin tamamında *öğretim strateji, yöntem ve teknik* konusu en çok çalışılan konular arasında yer almaktadır. En çok çalışılan konular Gazi ve Atatürk Üniversitesi için *öğretim strateji, yöntem ve teknik* (%31,5 ve %22,5), Çanakkale Onsekiz Mart ve Dokuz Eylül Üniversitesi için *yabancılara Türkçe öğretimi* (%28,8 ve %24,6) ve Ankara

Üniversitesi için *okuma eğitimi* (%21) olarak sıralanmıştır. Bu üniversitelerden Gazi Üniversitesi'nde *konuşma eğitimi*, Atatürk Üniversitesi'nde *değer eğitimi* ve *edebiyat eğitimi* konuları öne çıkarken, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde *medya okuryazarlığı*, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde *genel*, Ankara Üniversitesi'nde *çocuk edebiyatı* ve *sözcük dağarcığı* konuları dikkati çekmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Çalışmamızda, Türkçe eğitimi alanında 2011-2015 yıllarında, 939'u yüksek lisans, 213'ü doktora ve 2'si sanatta yeterlik olmak üzere 1154 tez yapıldığı belirlenmiştir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) tarafından yapılan çalışmada 2006-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi yapılan lisansüstü çalışma sayısının 862 olduğu dikkate alındığında, 2011-2015 yıllarında yapılan tez sayısının yaklaşık 1,5 kat arttığı ifade edilebilir. Bu durum Türkçe eğitimi alanında çalışan akademisyen ve yapılan araştırma sayısının arttığını göstermektedir.

Türkçe eğitimi konusunda yapılan tezlerin %54'ü Türkçe Eğitimi'yle ilgili ana bilim dallarında, %46'sı ise bu ana bilim dallarının dışındadır. Türkçe eğitimi konusunda yapılan çalışmaların yarısına yakınının diğer ana bilim dallarından olması, Türkçe eğitimi ve diğer ana bilim dalları arasında disiplinler arası bir işbirliği olduğunu, diğer alanlarda çalışan araştırmacıların da Türkçe eğitimi alanına ilgi duyduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda 2011-2015 yıllarında yapılan tezlerin %81,3'ü yüksek lisans, %18,5'i doktora çalışması olduğu belirlenmiştir. Girmen, Kaya ve Bayrak (2010) 2006-2010 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin %15,7'sinin; Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) ise 1981-2010 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin %15,8'inin doktora tezlerinden oluştuğunu tespit etmişlerdir. Bu husus, 2011-2015 yıllarında yapılan doktora tezlerinin oransal olarak arttığının bir göstergesidir. Son yıllarda Türkçe eğitimi alanında çalışan öğretim üyesi sayısının çoğalmasında bu durumun en önemli sebepleri arasında gösterilebilir. Diğer taraftan Şahin, Kana ve Varışoğlu'nun (2013) yaptığı çalışmada 2000-2011 yılları arasında yapılan tezler içinde doktora tezlerinin %11,2 oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni, adı geçen çalışmaya sadece Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan ve YÖK Tez Merkezi'nde erişim izni verilen tezlerin dâhil edilmesi olabilir.

Türkçe eğitimi alanında 2011-2015 yıllarında en fazla tezin eğitim bilimleri (%67,8) ve sosyal bilimler (%27,8) enstitüsünde yapıldığı tespit edilmiştir. Bunları fen bilimleri (%1,9), sağlık bilimleri (%1,9) ve diğer enstitüler (%0,7) (bilişim, güzel sanatlar ve Türkiyat) takip etmiştir. Çalışmamızda, eğitim bilimleri enstitüsünde yapılan tez sayısının giderek arttığı, buna karşın sosyal bilimler enstitüsünde yapılan tez sayısının her geçen yıl düştüğü tespit edilen bir

diğer husustur. Nitekim 2003 yılında Coşkun tarafından yapılan araştırma (%82 sosyal bilimler, %10,3 eğitim bilimleri) ile 2012 yılında Coşkun, Özçakmak ve Balcı tarafından gerçekleştirilen araştırma (%70,1 sosyal bilimler, %25,6 eğitim bilimleri) kıyaslandığında, bu tespitimiz anlamlı görünmektedir.

Araştırmamız sonucu, Türkçe eğitimi alanında tez yapılan üniversite sayısı 71 olarak belirlenmiştir. En fazla tez yazılan beş üniversite ise sırasıyla Gazi (165), Atatürk (80), Çanakkale Onsekiz Mart (73), Dokuz Eylül (69) ve Ankara Üniversitesi (62) şeklindedir. Coşkun'un (2003) çalışmasında en çok tez yapılan üniversiteler Gazi, Ankara, Hacettepe, İstanbul ve Anadolu olarak sıralanmıştır. Coşkun, Özçakmak ve Balcı'nın (2012) çalışmasında ise en çok tez yapılan beş üniversiteyi Gazi, Ankara, Hacettepe, Dokuz Eylül ve Marmara oluşturmuştur. Bu çalışmalar çalışmamızla kıyaslandığında, Gazi Üniversitesi'nin ilk sıradaki yerini koruduğu, Atatürk ve Çanakkale Onsekiz Mart üniversitelerinin performanslarıyla dikkat çektiği, Hacettepe, İstanbul, Anadolu ve Marmara üniversitelerinin ise ilk beş üniversite içinde olma özelliğini kaybettiği anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda ilk beş üniversitede yapılan tezlerin, bütün tezlerin %38,9'unu oluşturduğu belirlenmiştir. Diğer çalışmalardaki oranlarla mukayese edildiğinde (Coşkun, 2003: %69,4; Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012: %48,2), son yıllarda diğer üniversitelerin pastadan daha fazla pay almaya başladıkları ifade edilebilir. Bu husus bilimin daha çok üniversite tarafından paylaşıldığını göstermesi açısından önemlidir.

2011-2015 yıllarında yapılan tezlerin %31,5'i ortaokul öğrencileri ile %11,3'ü yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle ve %8,4'ü ilkokul öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı'nın (2012) çalışmasında en çok seçilen hedef kitle, ilkokul (%25,8), ortaokul (%23,7) ve okul öncesi (%6,7) olarak belirlenmiştir. Yine benzer şekilde Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada en fazla tezin ilkokul ve ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin yanı sıra yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle yapılan tezler de dikkati çekmektedir. Son yıllarda özellikle Suriye'de yaşanan iç savaşla birlikte çok sayıda dış göç alınması, üniversitelerde Türkçe öğretimi uygulama ve araştırma merkezlerinin (TÖMER) sayıca artmasında etkili olmuştur. Bu durumla, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle yapılan tezlerin çoğalması arasında kuvvetli bir ilişki kurulabilir.

Çalışmamızda en fazla tezin öğretim strateji, yöntem ve teknik (%20,1), okuma eğitimi (%17,5), yazma eğitimi (%13,6), ders kitapları (%13,2) ve yabancılara Türkçe öğretimi (%11,3) konularında yazıldığı belirlenmiştir. 1981-2010 yıllarında Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaları konu alan bir araştırmayla (Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012) kıyaslandığında ilk

beşte yer alan çocuk edebiyatı konusunun yerini yabancılara Türkçe öğretimi konusuna bıraktığı anlaşılmaktadır. Bu husus, araştırmacıların yabancılara Türkçe öğretimi alanına yönelimini ortaya koyması bakımından önemlidir. Ayrıca medya okuryazarlığı, ekran okuma gibi yeni konulara doğru bir yönelim olduğu tespit edilen hususlar arasında yer almıştır.

Dört temel dil becerisi arasında yer alan konuşma eğitimi (%7,7) ve dinleme eğitimi (%4,6) alanlarında yapılan tezlerin nispeten yetersiz olduğu, tespit edilen diğer bir bulgudur. Diğer çalışmalarda da (Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013; Bozkurt ve Uzun, 2015) konuşma ve dinleme konularının ihmal edildiğine dair benzer bulgulara rastlanmıştır. Ancak çalışmamızda, dinleme ve konuşma eğitimi konularında yazılan tezlerin, istenilen düzeyde olmamakla birlikte, geçmiş yıllara kıyasla oransal olarak arttığı tespit edilmiştir.

Yayımlanan tezlere, en çok tez yapılan 5 üniversite açısından bakıldığında, üniversitelerin tamamında en çok öğretim strateji, yöntem ve teknik konusunun çalışıldığı görülmektedir. Bu üniversitelerde en çok çalışılan konular; Gazi ve Atatürk Üniversitesi için öğretim strateji, yöntem ve teknik, Çanakkale Onsekiz Mart ve Dokuz Eylül Üniversitesi için yabancılara Türkçe öğretimi ve Ankara Üniversitesi için okuma eğitimi olarak sıralanmıştır. Ayrıca Gazi Üniversitesi'nde konuşma eğitimi, Atatürk Üniversitesi'nde değer eğitimi ve edebiyat eğitimi konuları öne çıkarken, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde medya okuryazarlığı, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde genel, Ankara Üniversitesi'nde çocuk edebiyatı ve sözcük dağarcığı konularına bir yönelim olduğu dikkati çekmektedir.

Çalışmamızda, 2011-2015 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmalar değerlendirerek geçmiş çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Yapılacak bu tür çalışmaların 5 yılda bir yinelenmesi gerekir. Böylelikle Türkçe eğitimi alanında ortaya çıkan yeni yönelimlerin takip edilmesi daha kolay olacaktır. Ayrıca akademik dergiler analiz edilerek son yıllarda yazılan makalelerde durumun ne olduğu araştırılabilir.

Kaynaklar

- ANDERSON, C., DAY, K., & MCLAUGHLIN, P. (2006). Mastering the Dissertation: Lecturers' Representations of the Purposes and Processes of Master's Level Dissertation Supervision. *Studies in Higher Education*, 31(2), 149-168.
- ANDERSON, C., DAY, K., & MCLAUGHLIN, P. (2008). Student Perspectives on the Dissertation Process in a Master's Degree Concerned with Professional Practice. *Studies in Continuing Education*, 30(1), 33-49.
- ANDREWS, R. (2007). Argumentation, Critical Thinking and the Postgraduate Dissertation. *Educational Review*, 59(1), 1-18.
- BOWEN, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.

- BOZKURT, Ü. B. ve UZUN, N. E. (2015). Türkçenin Eğitimi-Öğretimine İlişkin Bir Alan Yazını Değerlendirmesi: Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Eğilimler/Yönelimler. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-15.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş., ve DEMİREL, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- COŞKUN, E. (2003, 1-4 Ekim). Türkçe ve Edebiyat Eğitimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme. Eğitimde Bilime Katkı: Lisansüstü Eğitim Sempozyumu.
- COŞKUN, E., BALCI, A. & ÖZÇAKMAK, H. (2013). Trends in Writing Education: An Analysis of Postgraduate Theses Written in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93, 1526-1530.
- COŞKUN, E., ÖZÇAKMAK, H. ve BALCI, A. (2012). Türkçe Eğitiminde Eğilimler: 1981-2010 Yılları Arasında Yapılan Tezler Üzerine Bir Meta-Analiz Çalışması. Engin Yılmaz vd. (Ed.), *Türkçenin Eğitimi Öğretimi Üzerine Çalışmalar* içinde. (204-212). Ankara: Pegem Akademi.
- GİRMEN, P., KAYA, M. F. ve BAYRAK, E. (2010, 20 -22 Mayıs). Türkçe Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunların Lisansüstü Tezlere Dayalı Olarak Belirlenmesi, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. Fırat Üniversitesi, Elazığ, 133-138.
- GOULDNER, A. W. (2006). Entelektüellerin Geleceği ve Yeni Sınıfın Yükselişi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-11. Çev.: Dr. Mehmet Cüneyt Birkök. [The future of Intellectuals and the Rise of the New Class: A Frame of Reference, Theses, Conjectures, Arguments, and a Historical Perspective on the Role of Intellectuals and Intelligentsia in the International Class Contest of the Modern Era. New York: The Continuum Publishing Corporation, 1979, 1-8].
- KARADAĞ, R. (2014). Okuma İlgisi, Tutumları ve Alışkanlığı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi: YÖK ve ProQuest Veri Tabanları Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-17.
- LEPP, L., REMMIK, M., KARM, M. & LEIJEN, Ä. (2013). Supervisors' Conceptions of Doctoral Studies. *Trames*, 17(4), 401-415. Retrieved from http://eap.ee/public/trames_pdf/2013/issue_4/Trames-2013-4-401-415.pdf
- ÖZBAY, M. (2008). Türkçe Öğretimi Kaynakçası, Ankara: Öncü Kitap.
- POTUR, Ö. ve YILDIZ, N. (2016). Konuşma Becerisi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 18, 27-40.
- ŞAHİN, E. Y., KANA, F. ve VARIŞOĞLU, B. (2013). The Research Trends of Postgraduate Dissertations in Turkish Education Departments. *Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- TOK, M. ve POTUR, Ö. (2015) Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- ÜNAL, F. T. ve ÖZER, F. (2014). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi ile İlgili Kaynakça Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 203-218.